

Verslag telco Human Behaviour

27 oktober 2017

Community for Standards and Practices
HUMAN BEHAVIOUR | SMARTMOBILITYCOMMUNITY.EU
27 OKTOBER 2017

Verslag telco Human Behaviour

Voorzitter: Ilse Harms

Aanwezig:

- Ilse Harms – Connecting Mobility
- Joelle van den Broek – DITCM
- Tom Alkim – Rijkswaterstaat
- Chris Hottentot – ANWB
- Rick Schotman – Keypoint
- Maarten Ederveen – Ministerie van IenW
- Rien van der Knaap – OC Mobility
- Jessica van Hees – Provincie Gelderland
- Maaïke Adriaens – RoyalHaskoningDHV
- Kirsten Pouwels – Rijkswaterstaat
- Natalie van Dijk – Sweco
- Remco Evers – Achmea
- Janne Hofstee – Arcadis
- Hans van der Made – Made in Traffic
- Martin Jansen – Plannerstack
- Odile Meuwissen – Rijkswaterstaat
- Nuno Rodrigues (vervangt Wim Broeders) – MapTM
- Joop Veenis – Future Mobility Network
- Matthijs Dicke-Ogenia – Goudappel Coffeng
- Leo Bingen - RAI Vereniging
- Guido Sluijsmans – SD Insights
- Dick de Waard – Rijksuniversiteit Groningen
- Mariette Pol – Keuzeweg
- Jouke Rypkema – Intergo

Afwezig:

- Jenno Kootstra – Antea
- Frans Tillema - HAN
- Thijs van Hall – Vialis
- Alexander Jobsis - ARS
- Hans Kramer – Rijkswaterstaat PPA

Agenda

- 1 Van Ronde Tafels naar Community for Standards and Practices: een nadere toelichting door Joëlle van den Broek
- 2 Het position paper '[Verkeersveilig gebruik van smart devices en smart mobility](#)'
- 3 Het Convenant '[Veilig gebruik van smartfuncties](#)' en hoe verder
- 4 De Dutch Profiles door Nuno Rodrigues
- 5 Human factors in de Dutch Profiles door Matthijs Dicke
- 6 Kennisagenda Zelfrijdende Auto door Joop Veenis
- 7 Ontwerpmethodiek op basis van menselijke gedrag door Rik Schotman
- 8 WVTTK

Ad 1 Van Ronde Tafels naar Community for Standards and Practices: een nadere toelichting door Joëlle van den Broek

De Ronde Tafels zijn overgegaan naar de Smart Mobility Community for Standards and Practices. De community richt zich op het oppakken van projectoverstijgende vragen die leven in projecten en bij beleid, nationaal en internationaal. De trekkers van de thema's hebben een zwaardere rol gekregen dan de voorzitters van de tafels voorheen hadden. Zij moeten de nationale en internationale stakeholders goed kennen, de processen binnen de thema's bewaken en bijhouden wat er gebeurt in de projecten op het gebied van Smart Mobility en welke vragen daar leven.

Er wordt gewerkt vanuit een werkagenda die door en voor de community uitgevoerd wordt. De werkagenda wordt vastgesteld op basis van wat in projecten speelt en op basis van beleid. Er is twee maal per jaar een bijeenkomst met de hele community om de agenda bij te stellen. In die bijeenkomsten wordt aan de hand van de actualiteit besproken wat nationaal en internationaal speelt. De thematrekkers sturen op het opleveren van concrete producten op te leveren door en voor de community.

Er wordt niet meer standaard een bijeenkomst georganiseerd. Onderwerp gerelateerd komen delen van de community bij elkaar als er concrete onderwerpen zijn waarover informatie uitgewisseld wordt.

Naast de werkagenda is er een activiteitenkalender. Deze geeft voor elk thema weer wat er in de komende maand in samenwerking met de community gaat gebeuren. De activiteitenkalender staat op de website en is in de nieuwsbrief genoemd.

Tip: kijk regelmatig op de website, deze is erg actueel en krijgt een upgrade naar een virtuele ontmoetingsplek. De naam van de nieuwe website is www.Smartmobilitycommunity.eu.

Vraag: wat is de relatie tussen de Community for S&P en de Smart Mobility Embassy (SME): SME is opgericht omdat in Nederland veel gebeurt, maar er ook veel versnippering is. Doel is richting internationale partijen consistent te zijn. De SME wil een soort loket naar buiten zijn die overkoepelend weet wie waar mee bezig is, welke onderzoeken zijn gedaan et cetera. De relatie met de community is dat we in Nederland sterk zijn in 'Learning by doing'. We staan goed bekend vanwege onze experimenten, pilots en pre-deployment activiteiten. Juist het gericht leren, doorbouwen op eerder gerealiseerde resultaten, hebben we georganiseerd in de Community for S&P.

Ad 2 Het position paper Verkeersveilig gebruik van smart devices en smart mobility

Ilse bedankt alle leden voor de feedback in de diverse feedback rondes voor het position paper. Dankzij de gezamenlijke inspanning van de leden van de Ronde tafel (toen nog) is het position paper erg goed geworden. Het is dan ook erg goed ontvangen. Tijdens het schrijven aan het paper zijn we van koers veranderd. We zijn met ons paper aangesloten bij de kopgroep die het convenant 'Veilig gebruik smart functies' aan het ontwikkelen was. Doordat de datum om het convenant te lanceren vaststond is er op het laatste moment door veel mensen hard gewerkt! Veel partijen uit de community hebben het convenant ondertekend. Binnenkort komt de Engelse versie beschikbaar. We richten ons er nu op hoe we het position paper nog een stap verder onder de aandacht brengen.

Ad 3 Het Convenant 'Veilig gebruik van smartfuncties' en hoe verder

Op 6 september is het convenant gelanceerd, 44 partijen hebben ondertekend. Iedereen die wil, kan ondertekenen. Partijen die reeds hebben getekend hebben 2 maanden de tijd om de acties die ze willen uitvoeren om zich aan het convenant te binden kenbaar te maken via www.verkeersveiligheidscoalitie.nl. Op 6 november was de deadline. Voor nieuwe partijen blijft het mogelijk om aan te sluiten. Meer informatie via eerder genoemde website.

Ad 4 De Dutch Profiles door Nuno Rodrigues

De Dutch Profiles is een van de onderdelen van het thema Architectuur en Interoperabiliteit. De Dutch Profiles zijn nodig omdat alle smartphone apps voor Smart Mobility innovaties op elkaar aan moeten sluiten tbv gebruikersvriendelijkheid en verkeersveiligheid. Bovendien moeten ze schaalbaar zijn. Iemand die de grens oversteekt wil diensten blijven ervaren en gebruiken.

De Dutch Profiles moeten gezien worden als bibliotheek van verschillende standaarden en afspraken die zijn gemaakt om de communicatie tussen systeem en applicaties te bevorderen. De Dutch Profiles bewaakt welke standaarden nodig zijn voor de implementatie van smartphone applicaties, in-car applicaties en wegkant systemen et cetera. Internationale standaards worden meegenomen en geïdentificeerd en daaraan worden regionale of landelijke kenmerken toegevoegd om deze standaards aan te vullen. Hiervoor wordt afstemming georganiseerd tussen allerlei stakeholders: privaat en publiek, leveranciers wegkantsystemen, backoffices, app bouwers et cetera.

Vraag: Wordt er in profiles rekening gehouden met gedrag van mensen? Daar is nog niet de focus op. De Dutch Profiles maakt gebruik van use cases, deze worden gebruikt als referentie om te testen en invulling te geven aan standaards en velden van de standaards. De Dutch Profiles houdt zich bezig met de techniek en afspraken op welke manier met welke berichten informatie wordt gegeven. Human factors is nog geen onderdeel.

Ad 5 Human factors in de Dutch Profiles door Matthijs Dicke

Het thema Human Behaviour gaat in de komende maanden de Dutch Profiles aanvullen met kennis over Human Factors. Door mee te werken aan twee use cases:

1) Op het hoofdwegennet: road works warnings (RWW)

Er wordt al een tijd samengewerkt met de ITS Corridor. Voorwerk is al gedaan. Doelstelling: vanuit dit project standaarden ontwikkelen en testen. Het gaat dan om:

- wanneer informeren
- met welke prioriteit
- welke informatie
- welke manier aandacht vragen (afhankelijk van prioriteit)
- wat informeren als blijkt dat voorgaande gefaald heeft

Let op!! Het gaat niet om het ontwerpen van de interface maar om het bepalen welke situatie geldt, welke informatie daarbij en hoe het juiste attentieniveau vragen.

2) Op het onderliggend wegennet: voorstel GLOSA (Green Light Optimal Speed Avisory).

Uitzoeken wel Human factors van belang, maar ook welke inbreng vanuit sociale psychologie gegeven kan worden (hoe stimuleer je opvolgedrag).

Samen met het position paper zijn dit uitvoeringsvormen om met projecten als InterCor en ITS Corridor te werken aan 'road safety requirements', als onderdeel van de Dutch Profiles.

Martin Jansen doet voorstel voor een challenge/prijsvraag voor de app die het beste bijdraagt/rekening houdt met verkeersveiligheid. Idee wordt enthousiast ontvangen. Gaan we mee aan de slag.

Ad 6 Kennisagenda Zelfrijdende Auto door Joop Veenis

Knowledgeagenda.connekt.nl

De kennisagenda is een grote lijst met issues (458 in totaal) die spelen bij zelfrijdende auto's op diverse thema's zoals human behaviour. Daarin zitten ook issues waar de community zich mee bezighoudt. Doel is om prioriteit aan te brengen welke issues in 2018 uitgezocht moeten worden (RWS en IenW).

Joop vraagt hulp om de prioriteit aan te brengen ten aanzien van menselijk gedrag. Dat kan op 2 manieren:

- 1) Via een online lijst punten verdelen over de issues
- 2) De selectie van stap 1 uitwerken in een werkbijeenkomst. Dieper in gaan op de belangrijkste issues om zo tot nog kortere lijst te komen.

Op 12 december wordt het resultaat teruggekoppeld in sessie bij Connect.

Als je wilt bijdragen: stuur een mail aan joop@veenissenet.net.

Bedoeling is om met de kennisagenda richting geven hoe we met elkaar learning by doing ook echt goed doen. Door de kennisvragen te beantwoorden en vragen niet dubbel uit te zoeken/beantwoorden. Dus van elkaar weten wie aan welke vraagstukken werkt.

[Aanvullend: om deel te nemen aan het online prioriteren kunt u deze [link](#) gebruiken om aan te geven waar volgens u de prioriteiten liggen in de komende drie jaar. Verdeel 10 punten over 75 kennisvragen. U kunt uw mening kenbaar maken door de link in te vullen voor woensdag 15 november 15.00. Tijdens de bijeenkomst op donderdag 16 november gaan we hier dieper op in. Voor meer informatie klikt u [hier](#). Om u aan te melden voor de bijeenkomst over de kennisagenda stuurt u een mail aan joop@veenissenet.net.]

Ad 7 Ontwerpmethodiek op basis van menselijke gedrag door Rik Schotman

Vorige maand is Rick Schotman gepromoveerd. In zijn onderzoek heeft hij persona's gebruikt.

Hij heeft gewerkt met een ontwerpmethodiek waarbij je op basis van menselijke gewoontes en gedrag kunt nadenken over interventies die je wilt ontwikkelen. Centraal staan gewoontes die belangrijk zijn voor iemand maar die verloren zijn gegaan met als gevolg: ontevredenheid. Dit speelt bij bijvoorbeeld wegwerkzaamheden en nieuwe technieken zoals autonoom rijden: de gewoonte en waarden van zelf rijden gaat verloren, en dat leidt wellicht tot ontevredenheid. Met Ricks techniek kun je onderzoeken wat maakt dat mensen dat belangrijk vinden. Als je dat weet kun je onderzoeken hoe tevredenheid terug te krijgen is. Het is daarmee een techniek om de negatieve impact van een maatregel zo klein mogelijk te maken. Bij provincie Overijssel is deze methodiek toegepast. Het werken met persona's geeft een goed beeld wie je beïnvloedt door beleidskeuzes en helpt mensen tevreden te stellen. Uiteraard smaakt dit naar meer, wens is toepassen van de techniek in verschillende settings. Als je een concrete toepassing ziet neem dan contact op met Rick: rick@keypoint.eu

Ad 8 WVTTK/ Korte Punten:

Rapport wat binnenkort uitgebracht wordt door Connecting Mobility: bezit en gebruik van ADAS systemen. [N.B. Dit rapport is op 1 november breed gelanceerd en is terug te vinden op <https://connectingmobility.nl/Nieuws/911726.aspx>]